

ÇİN ÜLKE PROFİLİ

EKİM / 2022

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
3. DIŞ TİCARET	9
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	14
EKLER:	17

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC)
Nüfus	1,4 milyar (2022)
Dil	Mandarin (Pekin Lehçesi)
Yüzölçümü	9 561 000 km ²
Başkent	Pekin (21,9 milyon),
Başlıca Şehirleri	Pekin (21,9 milyon), Şanhay (28,5 milyon), Guanco (13 milyon), Shenzhen (11 milyon)
Yönetim Şekli	Tek parti yönetimi
Devlet Başkanı	Xi Jinping (14 Mart 2013'ten beri)
Para Birimi	Yuan (Renminbi)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar:

APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İş Birliği Forumu), ADB (Asya Kalkınma Bankası), ASEAN- (Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü), WTO (Dünya Ticaret Örgütü)

Coğrafi Konum

Ülke dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkeler sıralamasında Rusya ve Kanada'nın ardından 3. sıradadır. Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao, güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazla olup Çin anakarasının toplam sahil uzunluğu ise 18 000 km'nin üstündedir.

Ülke çok geniş bir coğrafi alana sahip olması nedeni ile soğuk kara ikliminden sub-tropik iklime kadar geniş bir iklim kuşağına sahiptir.

Ülkenin başlıca şehirleri Şanhay (22 milyon kişi), Pekin (18,1 milyon kişi), Guanco (10 milyon kişi), Shenzhen (11 milyon kişi)

Siyasi ve İdari Yapı

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hâkimidir. ÇKP 1921 yılında kurulmuştur ve 86 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. Parti devletle bütünleşmiş olup, devlet politikası parti vasıtasıyla uygulanmaktadır. Devlet Başkanı aynı zamanda ÇKP'nin Genel Sekreteridir.

ÇHC'nin bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ya göre devletin merkez organları; Ulusal Halk Kongresi (UHK), ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır.

Ulusal Halk Kongresi (Meclis) üyeleri ÇKP tarafından seçilen temsilcilerden oluşmaktadır. Ülkede genel seçim uygulaması yoktur.

Devlet Konseyi (hükümet), devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Hükümet işlerini Devlet Konseyi takip etmektedir. Devlet Konseyi 4 başbakan yardımcısı, 4 konsey üyesi, 25 bakandan oluşmakta ve başında başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Ekonomiyi ve diplomatik ilişkileri yönetir ve toplumsal konuları ele alır. Başbakan, Devlet Başkanı tarafından atanır ve görevinden alınır.

Ayrıca, ÇKP liderliğinde siyasi danışma ve istişarelerin yapıldığı “Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı” (ÇHSDK) adlı bir mekanizma da mevcuttur.

Devlet yönetiminin en yetkili organı ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimî Komitesi'dir. Daimî Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimî Komite'nin başkanı Devlet Başkanı Xi Jinping'dir. Başbakan Komitenin üyeleri arasında yer almaktadır. Komitenin tüm üyeleri devlet lideri olarak kabul edilmektedir. ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping, Mart 2013 'de göreve başlamış olup, 2018 yılındaki seçimlerin ardından ömür boyu Başkan olarak kalmasına karar verilmiştir.

Çin'de meclisin görevi daha çok temsilidir. Ulusal Halk Kongresi (UHK) adı verilen meclisin üyeleri halk tarafından değil, ÇKP tarafından belirlenmektedir. Üyelerin seçiminde geniş tabanlı temsil gözetilmektedir. UHK yılda bir kez mart ayında toplanmakta ve Hükümet programını ve ihtiyaca göre hazırlanan yeni yasaları onaylamaktadır. Onay işlemi UHK'nın 2987 üyesinin onayıyla neticelenmektedir.

Çin'in idari yapısı 'Tek Ülke İki Sistem' olarak nitelendirilmektedir. Çin ana kara ile birlikte Hong ve Macao Çin Halk Cumhuriyeti'nin bir parçasıdır. Ancak Hong Kong ve Macao Özel İdari Bölge olarak tanımlanmakta ve ana karadan farklı olarak bu bölgelerde serbest ticaret rejimi uygulanmaktadır.

Çin ana karası idari olarak, 22 eyalet, 5 özerk bölge ve 4 belediyeye ayrılmıştır. Bu yapıların hepsi eyalet seviyesinde birimler olarak kabul edilmektedir. Çin Tayvan'ı 23. eyalet olarak kabul etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki eyaletler her biri nüfus ve yüz ölçümü olarak ortalama bir Avrupa ülkesinin boyutunda ve ölçeğindedir ve dolayısı ile ekonomik ve ticari açıdan da bir ülke olarak değerlendirilebilecek potansiyele sahiptirler.

Eyaletler: Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Shandong, Sichuan, Yunnan, Zhejiang

Özerk Bölgeler: Guangxi, İç Moğolistan, Ningxia, Uygur (Xinjiang Uygur), Tibet (Xizang)

Belediyeler: Pekin (Beijing), Chongqing, Şanhay, Tianjin

Özel İdari Bölgeler: Hong Kong ve Macao

Nüfus ve İstihdam

2022 yılında verilerine ülkenin nüfusu 1,4 milyar üzerindedir. Anılan yıl nüfus artış oranı %3,3, doğum oranı %10,5 ölüm oranı %7,1 oranında gerçekleşmiştir. 1979 yılında başlayan ve 2016 yılında son verilen tek çocuk politikasının sonucunda ülkedeki kadın erkek dağılımı erkekler lehine bozulmuş, nüfus yaşlanmış ve ülkenin en büyük ekonomik gücü olan iş gücünde düşüşe yol açmıştır. Diğer taraftan dışa açılma ve kentsel nüfusun gelirlerini artması, kentsel alanda yaşayan nüfusun artışı gibi nedenlerle tek çocuk politikası sonlandırılmasına rağmen nüfus artış hızında yavaşlama özellikle doğum oranlarındaki düşüşe bağlı olarak azalmaktadır. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. 16-64 yaş arasındaki nüfus 2017 yılından itibaren 1 milyar kişinin altına düşmüş olup, bu düşüş devam etmektedir. 2019 yılında anılan yaş grubundaki nüfus 993 milyon kişi ile toplam nüfusun %70,9'unu temsil etmektedir. 2019 yılı verilerine göre 0-16 yaş grubunun nüfustaki payı %16,4 (23,4 milyon kişi), 65 yaş ve üstünün nüfustaki payı %12,5 (17,6 milyon kişi) düzeyindedir. Ülkede çalışan nüfusa göre çocuk ve yaşlı nüfusun oranı %40 düzeyindedir. Nüfusun %87'sini Han kökenli Çinlilerden oluşturmakta iken, %13'ünü ise diğer gruplara mensuptur.

Nüfusun %60,2 si şehirlerde yaşamaktadır ve yıllık şehirleşme hızı %2,4 oranındadır. Ülkede okuma yazma oranı %96,3 dür.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Çin maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Dünyadaki 1. Sıradaki altın üreticisidir. Aralarında demir cevheri, demir alaşımlı metal cevherleri, kömür, kalay, doğal gaz, civa, manganez, vanadyum, kurşun, çinko, alüminyumun fosfat, tungsten, uranyum, manyetit molibden, titanyum, az bulunan toprak elementleri olmak üzere yaklaşık 17 maden ve mineral türü ve madene sahip olması ile lider konumundaki ülkedir.

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Ülkedeki ekilebilir arazi büyüklüğü dünyadaki ekilebilir alanın %7'sine, kendi yüz ölçümünün ise %12,7sine karşılık gelmektedir.

Diğer taraftan dünyada en fazla hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkedir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22 500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır.

Çin kömür rezervleri açısından dünya birincisidir. Çin dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisidir. Hali hazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Ülke petrol, doğal gaz kaynakları mevcut olmasına rağmen, önemli bir ham petrol ithalatçısıdır. Bunlara ek olarak uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	14862,56	17744,64	20256,41	21643,25	23124,49	24705,97	26388,05	28251,76
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	2,2	8,1	3,2	4,4	4,5	4,6	4,6	4,6
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	10 525	12 562	14 340	15 329	16 391	17 532	18 755	20 118
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort., %)	2,4	0,9	2,2	2,2	1,9	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ye Oranı (%)	1,7	1,8	1,6	1,3	1,1	0,9	0,7	0,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	4,2	4	4,2	4,1	3,9	3,8	3,7	3,6
Nüfus (milyon)	1412,12	1412,6	1412,55	1411,96	1410,84	1409,19	1407,01	1404,3
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ye Oranı (%)	68,1	71,5	76,9	84,1	89,8	94,8	99,2	102,8

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF; Ekim 2022

1978'den itibaren ülkenin attığı 3 önemli adım ülkeyi bugünkü ekonomik yapısının temellerini oluşturmuştur. 1978 yılında ülkede reformların başlaması ve dışa açılma politikasının benimsenmesi ile birlikte Çin, merkezi planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçmiş ve son 40 yılda ülke ekonomik ve sosyal anlamda hızlı bir gelişmiş, GSYİH'deki büyüme yılda ortalama %10 olmuştur. Bu değer, böylesine büyük bir ekonominin, tarihteki sürdürülebilir nitelikteki, en hızlı büyümesi olmuştur. Bu sayede ülkedeki 800 milyon kişi yoksulluktan kurtulmuştur.

1994 de yapılan vergi düzenlemeleri ve ardında 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütüne üye olması ile dünya ekonomisine tam anlamıyla entegre olmuştur. Sonuç olarak ülke dünyanın üretim ve ticaretinin merkezi olmuştur.

Çin'in 13. Beş Yıllık Planında (2016-2020) sosyal dengesizliklerin giderilmesi, çevre kirliliğinin azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin yaygınlaştırılması ile sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi esas alınmıştır. Planda büyüme hızı olarak %6,5 hedeflenerek ekonominin yeni bir dengeye oturtulması ve 2020'ye kadar halkın ortalama düzeyde müreffeh bir toplum düzeyine eriştirilmesi hedeflenmişti. IMF verilerine göre 2019 yılında Çin'in Dünya ekonomisine %38,2 pay ile en çok katkı sağlayan ülke olmuştur.

Ülke dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisidir. Son 30 yılda ortalama %6 oranında büyümüştür. Gelir dağılımdaki eşitsizlik, hızlı şehirleşme, çevresel sürdürülebilirlik, yaşlanan nüfus ve iç göçler, hızlı ekonomik büyüme ile etkileşim içinde olan diğer faktörlerdir.

2022 yılında Çin'in cari GSYİH'sinin 20,2 trilyon Amerikan doları olması beklenmektedir. Bu değerle ABD'nin ardından dünyanın en büyük 2. ekonomisi konumundadır. Ekonomide 2022 yılı için %3,2 büyüme beklenmektedir.

Ülkede kişi başına gelir gelişmiş ekonomilerin gerisinde seyretmekte olup 2023 yılı beklentisi 15.329 Amerikan Doları düzeyindedir. 2022 yılı cari fiyatlarına göre 14.340 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 66. sırada yer almaktadır.

Dünya Bankası verilerine göre GSYİH içinde tarım sektörünün payı %8, sanayinin payı %38 ve hizmet sektörünün payı % 55dir.

IMF verilerine göre, 2022 yılında %2,1 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2023 yılında %1,8 olacağı tahmin edilmektedir. 2022 yılında %1 oranında fazla vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin ise GSYİH'ye oranının, 2023 yılında da %1 oranında fazla vermesi beklenmektedir.

Çin ekonomisinin itici gücü durumundaki tüketim, yatırım ve ihracattır ve 2021 yılında ilk ikisi –tüketim ve yatırım– düşük performans göstermiştir. Covid-19 salgını engellemek için uygulanan dışarıda yemek yeme kısıtlamaları nedeniyle yiyecek ve içecek tüketiminde düşüşler görülmesi , çip kıtlığı gibi sorunlar nedeniyle, otomobil satışlarının 2021'de sadece yüzde 7,6 artması gibi etkenler, toplam tüketim malları perakende satışlarının genel büyüme oranını aşağı doğru seyretmesine neden olmuştur.

2021'de yüzde 8,12'lik reel GSYİH büyümesinin ardından, büyümenin 2022'de yüzde 3,2 olacağı tahmin edilmektedir. 2023 yılı için beklenti ise %4,5 düzeyindedir. Bu tahmin ; iç talebin azalması, Ukrayna'daki savaşa birlikte küresel ekonomik ortamın önemli ölçüde kötüleşmesine bağlı olarak yapılmaktadır.

Çin'de özel sektörünün GSYH'deki payı %60 düzeyindedir. Özel sektör ayrıca kentlerdeki işgücünde %80, yeni iş imkânlarının sağlanmasında %90 paya sahiptir.

Çin orta üst gelir grubundaki ülkeler arasında kabul edilmesine karşılık , yoksulluğu azaltma çabalarının, kentsel alanlarda yaşayanlar da dahil olmak üzere, diğer orta gelir grubundaki ülkelerin standartlarına göre hâlâ yoksul olarak kabul edilen çok sayıda insanın karşı karşıya olduğu bir durum söz konusudur.

Çin dünyanın en büyük imalat sektörüne sahiptir. Aynı zamanda en hızlı büyüyen tüketici pazarı konumundadır. Ancak tüketimdeki yavaşlama büyümeyi de etkilemektedir.

Sanayi ve inşaat sektörü ülke ekonomisindeki payı %46'dır. 2018 yılında dünyanın en büyük çelik üreticisi konumundadır ve küresel çelik üretimin % 50'sini gerçekleştirmektedir. Çin dünyanın en büyük otomobil üreticidir. Dünya elektrikli araba üretim miktarında da 1.sıradaki üreticidir. Ülkede 100 adet elektrikli araç üreticisi bulunmaktadır. 2011 yılına kadar ülke en büyük kişisel bilgisayar üreticisi iken bu konudaki önde gelen firmalar Çin'e bağımlılıklarını azaltmak için tesislerini başka ülkelere taşımışlardır.

Hizmet sektörü kapsamında toptan ve perakende ticaret ülkede alışveriş merkezlerinin, küçük dükkânların restoran ve otel zincirlerinin açılması ile gelişmiştir. Çin'de; Guangdong, Jiangsu,

Zhejiang, Shandong, Fujian, Şanhay ve diğler başlıca bölgelerdeki üretim toplam üretimin %80'inden fazlasını kapsamaktadır. Üretimin %90'ından fazlası Çin anakarasında yapılmaktadır. İç pazardaki talep taşrada üretim yapmakta olan firmalarla karşılanmaya çalışılırken, şehirlerdeki küresel firmalar genellikle dış ticarete yönelik üretim yapmaktadır.

Çin'de perakende sektörü ekonomik büyümeden pozitif yönde etkilenmektedir. Perakende sektöründe toplamda yaklaşık % 78,7'lik bir büyüme görülmüştür. Bu büyümede en büyük katkı hükümetin iç talebi arttırmaya yönelik politikalarına ve sektöre yönelik artan yabancı yatırımlara aittir. Çin'de mağaza perakendeciliği son 5 yılda yıllık ortalama %11,9 büyüme göstererek düzenli bir gelişim göstermiştir. Çin'de perakendeciliğin ufak bir kısmını oluşturan telefonla pazarlama, doğrudan postalama, kapıdan kapıya satış gibi yollarla faaliyet gösteren mağaza dışı perakendecilik ise henüz gelişme aşamasındadır. Çin'in perakende sektörünün her geçen yıl büyüüp küresel perakende pazarındaki payını giderek arttırması beklenmektedir. 2020 yılına gelindiğinde Çin'in küresel perakende pazarındaki satışların %36'sına sahip olacağı öngörülmektedir. Dünyanın en çok perakende satış yapan ilk iki şehrinin sırasıyla Şanhay ve Pekin olacağı tahmin edilmektedir. Toplam perakende satışlarındaki yüksek artış rakamlarına rağmen Çin, BRIC ülkeleri içinde kişi başına perakende harcamalarında yıllık 2 000 dolarlık harcama ile Rusya ve Brezilya'nın ardından üçüncü sırada yer almaktadır. Çin perakende sektörünün hızlı büyümesinde hızlı kentleşmenin ve orta sınıf tüketici sayısındaki artışın bu gelişmede önemli etkisi bulunmaktadır. Çinli tüketiciler ürünlere kolay ve uygun şartlarda erişim beklentisine sahiptir. Bunun sonucu olarak perakende sektörünün tüketicilere erişiminde elektronik ticaret (e-ticaret) önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Turizm işgücü ve döviz girdisi için önem arz eden bir sektördür. Diğler taraftan, lüks tüketim sektörü ülkede çok hızlı gelişmektedir. Bu kapsamda gıda ve alkollü alkolsüz içecekler, otomotiv, hazır giyim ile hizmet sektöründe restoranlar öne çıkmaktadır. Çin'in son yıllardaki tüketici eğilimlerinde etkileyen en önemli faktörlerden biri sayıları 200 milyonu bulan üst gelir grubundaki tüketicilerdir. 1,4 milyar nüfusa sahip Çin'de 400 milyon Çinlinin kişi başına düşen yıllık geliri satın alma gücü paritesine göre 8 bin Amerikan dolarının üstündedir. Lüks tüketim, zenginliğin ve sosyal statünün bir göstergesi olarak sayıldığından bir bireyin maddi durumunda ani bir yükseliş olduğunda lüks tüketime yönelmesi birey için gayet normal bir ihtiyaç olarak görülmeye başlamıştır.

İş yapma kolaylığı açısından Çin, dünyada 190 ülke arasında 32. ,İnsani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında 79. Sırada, Ekonomik serbestlik endeksine göre 177 ülke arasında 158. Küresel rekabet gücü açısından dünyadaki 141 ülke arasında 28. sıradadır

Detaylı bilgi için:

[-https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/10/18/na102319-prolonged-uncertainty-weighs-on-asias-economy](https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/10/18/na102319-prolonged-uncertainty-weighs-on-asias-economy)

[-https://www.worldbank.org/en/country/china](https://www.worldbank.org/en/country/china)

[-https://www.worldbank.org/en/country/china/overview](https://www.worldbank.org/en/country/china/overview)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Dış ticaret verileri açısından ise Çin, en yüksek ticaret hacmine sahip, en fazla dış ticaret fazlası veren, birinci sıradaki ihracatçı ve ikinci sıradaki ithalatçı ülkedir.

Çin 2021 yılında dünya ihracatında 1. sıradaki yeri ile dünya ihracatından %15,3 pay almıŐ ve bir önceki yıla göre %2 artış olmuştur. Aynı yıl, ülkenin küresel ithalattan aldığı pay 8,7 dir. 2020 yılına göre dünya ,ithalatından aldığı pay %5 azalmıŐtır.

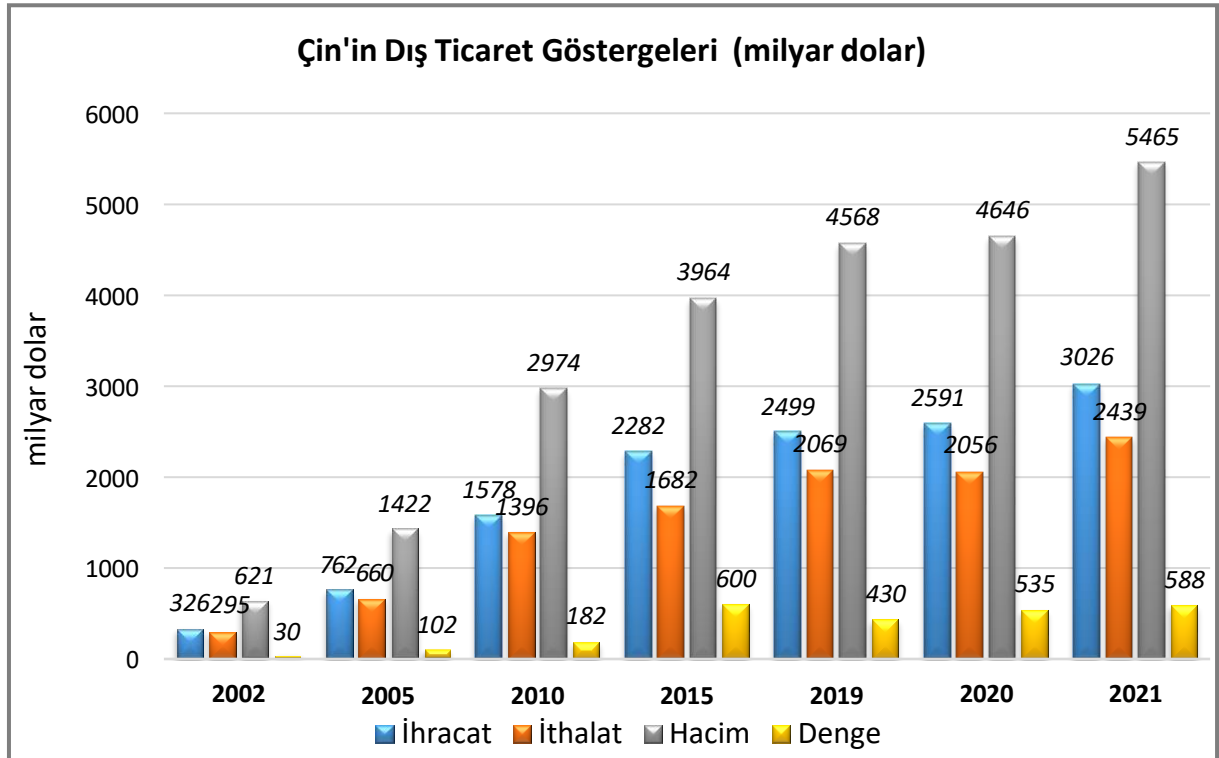
2017-2021 yılları arasında ülkenin ihracatı yıllık ortalama %9, ithalatı yıllık ortalama %7 artış kaydetmiŐtir.

2021 yılında ülkenin ihracatı 3,36 trilyon dolar, ithalatı 2,67 trilyon dolar olmuştur. Dış ticaretinde 2021 yılında 686 milyar dolar fazla vermiŐtir.

Ülkenin ihracatında en önemli ürün grupları sırasıyla: elektrikli makina ve cihazlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, mobilyalar ve aydınlatma cihazları, plastikler ve plastikten mamul eŐyal, motorlu kara taşıtları ve aksamıdır.

Ülkenin ithalatında en önemli ürün grupları elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar, yağlar, mekanik cihazlar ve aletlerdir.

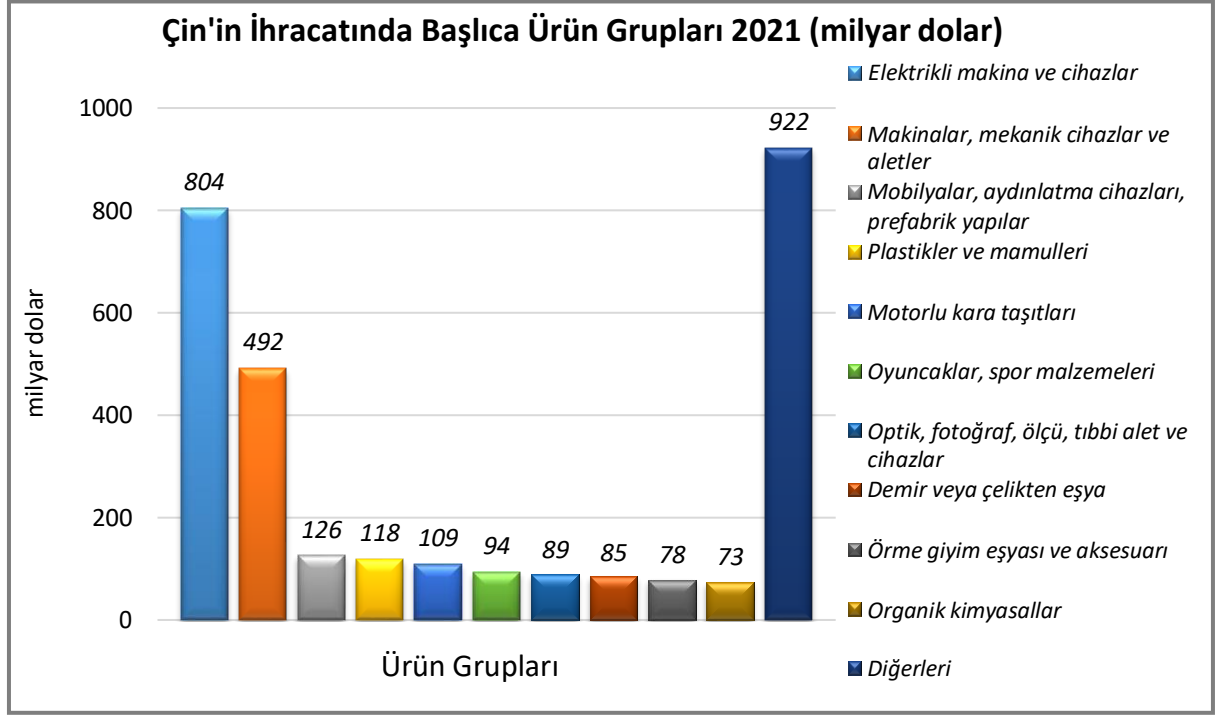
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-HC

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticareti

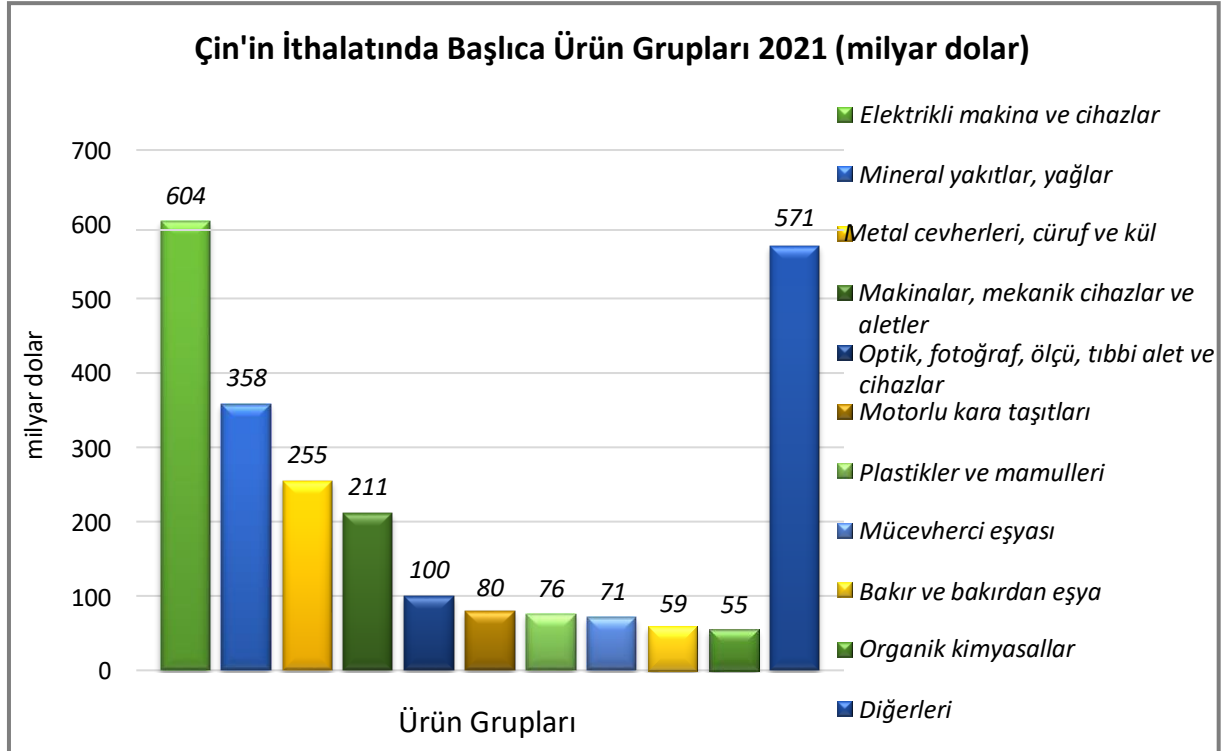
İhracatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

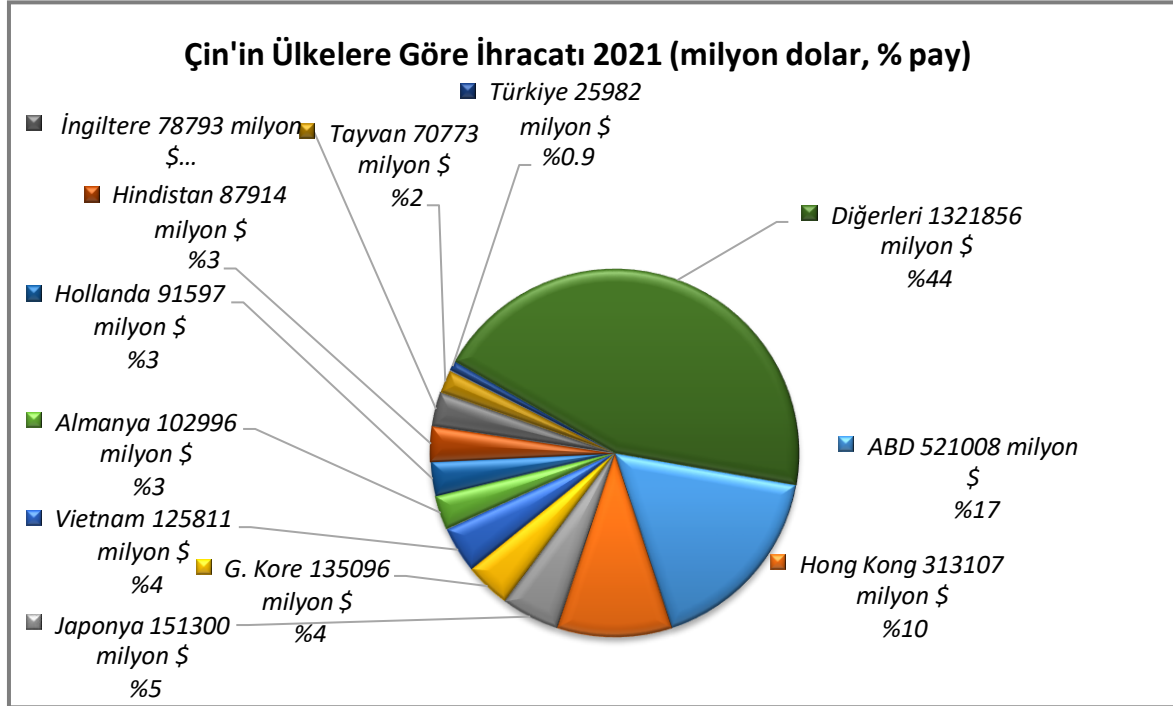
İthalatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC

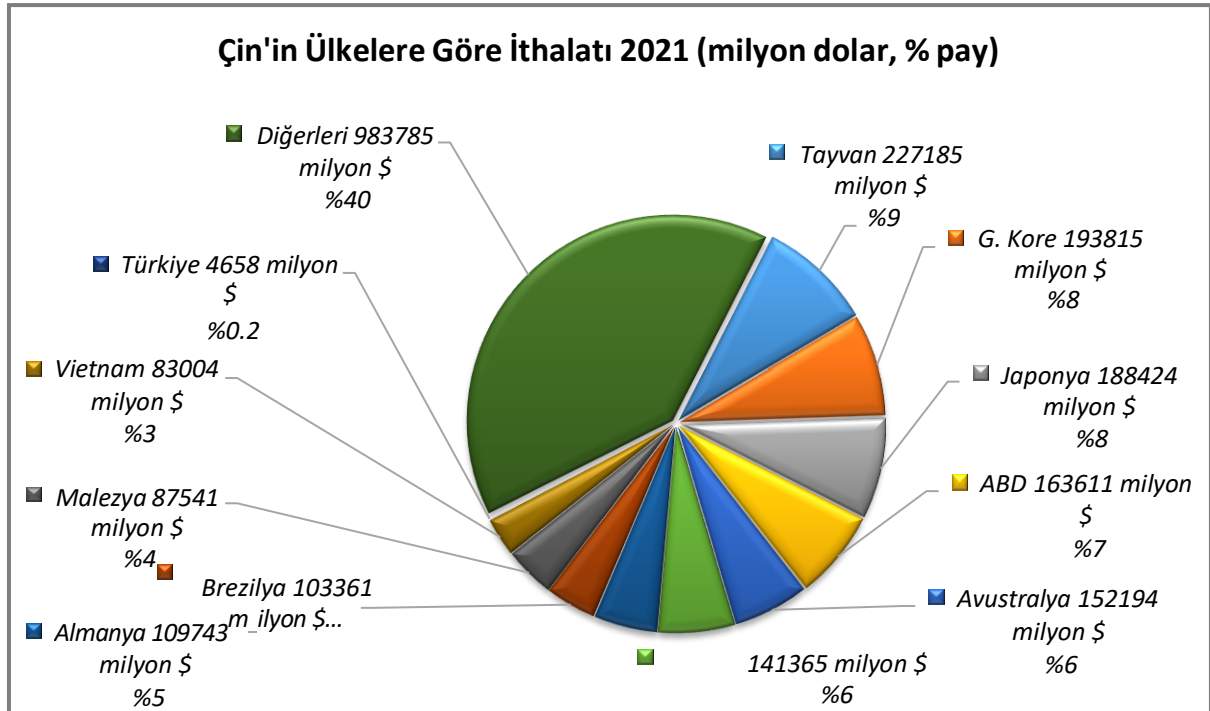
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti İhracatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalatı

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org _Direct data-ÇHC
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

2021 yılı UNCTAD Dünya Yatırım Raporuna göre Çin, dünyada ABD’İN ardından en çok yabancı yatırım alan 2. sıradaki ülkedir. 2019 yılında ülkeye giren yabancı sermaye miktarı 141 milyar dolar, 2020 yılında 149 milyar dolar olmuş ve bir önceki yıla göre %5,7 artış kaydedilmiştir.

DYY stoku 2010 yılında 587 milyar dolar iken 2021 yılında 2 252 milyar doları aşmıştır.

Ülkede DYY’nin sürekli artmasının başlıca nedenleri; ekonomi ve yatırım ortamının serbestleştirilmesi yönündeki planların yapılması, yüksek teknoloji sektörünün hızla büyümesi ve Serbest Ticaret Bölgelerinin açılmasıdır.

2020 verilerine göre dünyada en çok yurt dışında yatırım yapan ülke Çin’dir. 2019 yılında 137 milyar dolar, 2020 yılında 133 milyar dolar yurt dışına yatırım yapmıştır.

2020 yılında ABD ve Avrupa’dan gelen akışlar düşerken, ASEAN ülkelerinden gelen akışlar artmıştır. Singapur, Virgin Adaları, Güney Kore, Cayman Adaları, Japonya, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri önde gelen yatırımcılardır.

Yatırımlar ağırlıklı olarak imalat, gayrimenkul, leasing iş ve hizmetleri, bilgisayar hizmetleri, toptan ve perakende ticaret, finansal aracılık, bilimsel araştırma, ulaştırma, enerji ve inşaat sektörlerine yöneliktir.

1 Ocak 2020 tarihinde ülkede yeni bir yabancı yatırım mevzuatı yürürlüğe girmiştir. Çin hükümeti yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine ülkenin bu anlamda bir doyuma ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, “Milli Muamele” ilkesini uygulamaktadır. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler verilmektedir.

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	253 095	333 978	252 000	261 000	270 100	250 500	235 000
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	1,70	1,90	1,40	1,40	1,30	1,10	1,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	1 918 828	2 252 807	2 504 807	2 765 807	3 035 907	3 286 407	3 521 407
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	- 153 721	- 128 038	- 135 000	- 157 000	- 180 550	- 185 000	- 169 000

Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	2 351 800	2 479 838	2 614 838	2 771 838	2 952 388	3 137 388	3 306 388
--	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Kaynak : EIU, Ekim 2022

Detaylı bilgi için:

https://unctad.org/en/PublicationChapters/WIR2020_CH1.pdf

https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_en.pdf

Serbest Bölgeler

Çin ana karasındaki ilk serbest bölgesi 2013 yılında açılan Şanghay Serbest Ticaret Bölgesidir. Burası yasal yeniliklerin uygulanması, rekabetin güçlendirilmesi, pazar ekonomisine uygun yasal düzenlemelere geçiş, yuanın uluslararası hale getirilmesi ve reformların test edilip başka bölgelerde uygulanabilmesi için kurulmuştur.

Sonuçta uygun politikaların uygulanmasının ve bu konuda başarı sağlanmasının ardından ülkede diğer SB'ler kurulmuştur.2015 yılında Fujian, Guangdong, Tianjin,2016'da Liaoning, Henan, Shaanxi Zhejiang, Sichuan, Chongqing, Hubei 2018'de Hainan 'da faaliyete geçmiş olup 2019 da toplamda 12 adet serbest bölge mevcuttur. 2019 yılında Jiangsu, Shandong, Hebei, Heilongjiang, Guanxi ve Yunnan ve 2020 yılında ise bu listeye Beijing (Pekin), Anhui ve Hunan eklenmiştir. 2021 yılı itibari ile 21 adet Serbest Bölge mevcuttur. Her serbest bölge yatırımcıya farklı avantajlar sunmakta olup, her biri farklı sektörler yoğunlaşmamış durumdadır.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Çin arasındaki ticaret değerleri incelendiğinde 2021 yılında ülkeye ihracatımız 3,6 milyar dolar, ithalatımız 23,0 milyar dolar seviyesindedir.

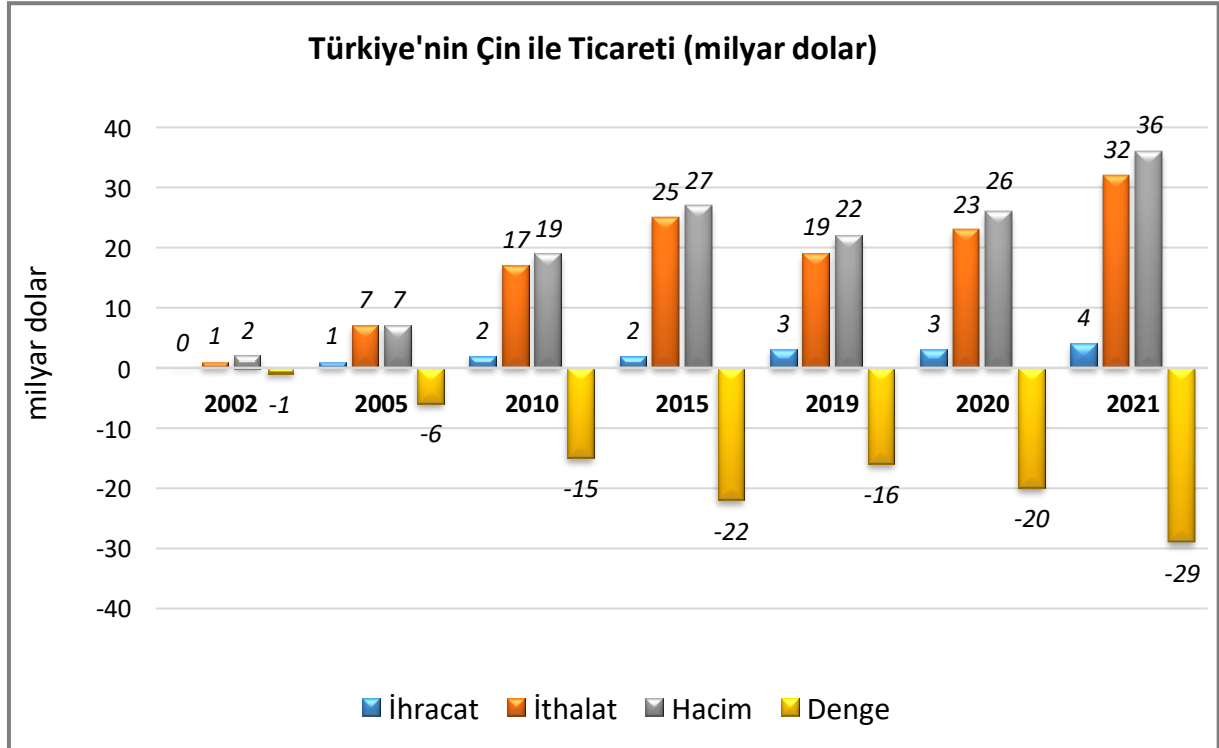
Çin ihracat yaptığımız ülkeler arasında 17. sıradadır ve ülkemiz ihracatındaki payı %1,6'dır ve ihracatımız bir önceki yıla göre %28 oranında artmıştır.

İthalat yaptığımız ülkeler arasında ise 32 milyar dolar ile ilk sırada yer almaktadır ve toplam ithalatımızdaki payı %11,9 düzeyindedir. Ülkeden ithalatımız bir önceki yıla kıyasla %40 oranında artmıştır.

Ülkeye ihracatımızda önde gelen ürünler: mermer ve traverten, metal cevherleri ve konsantreleri, rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları, Kurşun cevherleri ve konsantreleri, krom cevherleri ve konsantreleri, bakır cevherleri ve konsantreleri, demir cevherleri ve konsantreleri ile tıpta kullanılan alet ve cihazlardır.

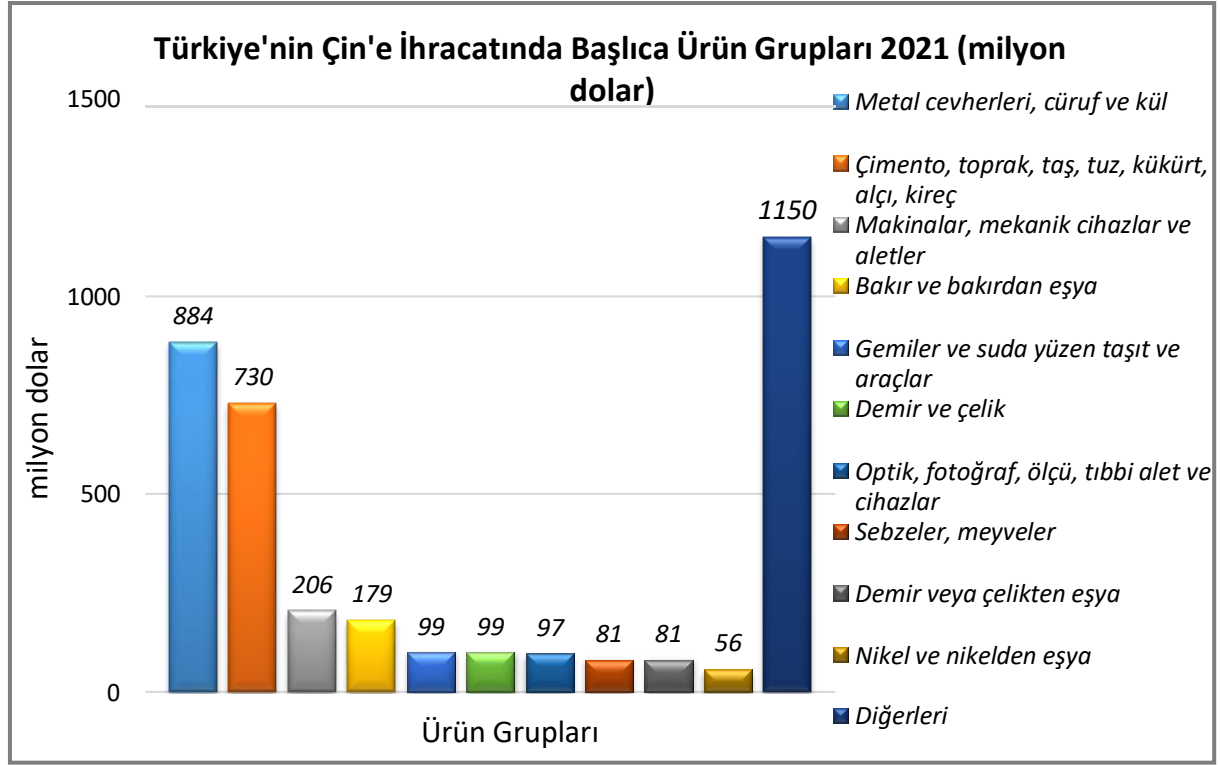
Ülkemizin Çin'den yaptığı ithalatta önde gelen ürünler: Telefonlar, cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar:Otomatik bilgi işlem makinaları manyetik veya optik okuyucular vb.: 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar: Sentetik filament iplikleri; Hava veya vakum pompaları, hava veya gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlardır.

Türkiye-Çin Dış Ticareti

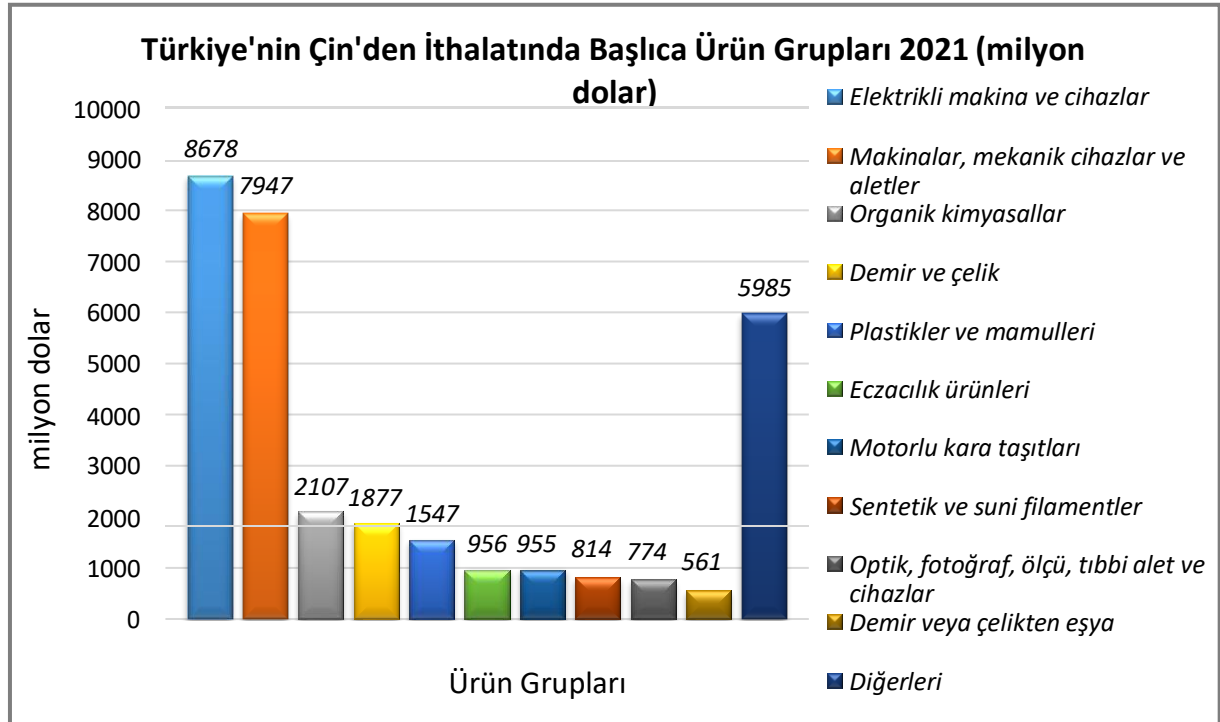
Kaynak: Trademap- www.tradenap.org, , Direct data, Türkiye

Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-www.trademap.org, Direct data, Türkiye
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Çin'den İthalatında Başlıca Ürünler

www.tradenap.org, Direct data, Türkiye
[Detaylı bilgi için tıklayın](#)

Yatırım İlişkileri

T.C. Merkez Bankası verilerine göre Çin'de ÷lkemize ait yatırım miktarı 2001 yılında 2 milyon dolar seviyesinde iken 2021 yılında 195 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır.

Çin'in ÷lkemize yatırımları ise 2002 yılında 1 milyon dolar ile başlamış, 2013 yılından itibaren de hızlanarak artmış ve 2020 yılında 1.197 milyon dolara ulaşmış, 2021 yılında ise 583 milyon dolar olmuştur.

EKLER:**EK-1: Çin'in İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			2498 569 866	2590 607 686	3026 233 691	100
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	224 069 819	223 217 113	226 655 452	7,5
2.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. Bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	148 463 427	170 176 157	182 933 616	6
3.	8542	Elektronik entegre devreler	102 187 884	117 099 589	139 816 344	4,6
4.	9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	33 197 800	37 615 304	44 666 570	1,5
5.	8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar, monte edilmiş piezo elektrik kristaller	34 599 089	35 685 058	43 841 190	1,4
6.	9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	31 342 495	33 485 634	42 015 657	1,4
7.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	33 625 805	32 942 045	41 334 906	1,4
8.	8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	31 214 343	31 901 166	36 155 163	1,2
9.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	27 711 364	29 986 066	35 482 543	1,2
10.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	27 784 633	30 768 790	34 615 152	1,1
11.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	26 440 992	29 143 010	33 943 551	1,1
12.	8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb)	32 435 243	31 536 476	32 856 465	1,1
13.	3926	Plastikten diğer eşya	21 439 701	28 912 644	32 251 647	1,1

14.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	38 345 207	25 473 643	30 043 243	1
15.	8507	Elektrik akümülatörleri (bunların separatörleri dahil)	16 888 732	20 162 994	29 607 441	1

Kaynak: Trademap - www.tradenap.org, Direct data- ÇHC

EK-2: Çin'in İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			2068 950 255	2055 590 612	2438 686 293	100	18,6
1.	8542	Elektronik entegre devreler	305 897 835	350 845 067	390 338 214	16	11,3
2.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	238 707 061	176 321 269	229 291 241	9,4	30
3.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	99 843 052	118 944 291	173 599 744	7,1	46
4.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	52 353 533	42 078 493	61 923 494	2,5	47,2
5.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	34 080 603	34 297 835	50 576 073	2,1	47,5
6.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	42 564 394	43 543 984	49 874 618	2	14,5
7.	8703	Otomobiller	47 057 996	44 923 331	48 794 815	2	8,6
8.	1201	Soya fasulyesi	35 419 587	39 528 005	48 306 023	2	22,2
9.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	43 931 878	11 416 974	43 696 971	1,8	282,7
10.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	30 558 274	33 925 166	37 737 282	1,5	11,2
11.	8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb. imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parça-aksesuar	26 612 592	31 752 584	37 544 649	1,5	18,2
12.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	22 502 226	30 578 620	31 821 554	1,3	4,1
13.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar, monte	26 128 176	26 738 284	30 371 792	1,2	13,6

		edilmiş piezo elektrik kristaller					
14.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	25 220 957	25 767 460	28 306 166	1,2	9,9
15.	9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	28 137 304	26 400 117	24 882 922	1	-5,7

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org , Direct data, ÇHC

EK-3: Çin'in Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		2498 569 866	2590 607 686	3026 233 691	100	16,8
1.	ABD	418 584 250	452 576 771	521 008 384	17,2	15,1
2.	Hong Kong	279 616 724	272 658 016	313 106 773	10,3	14,8
3.	Japonya	143 223 969	142 641 690	151 300 183	5	6,1
4.	G. Kore	110 984 862	112 504 010	135 096 349	4,5	20,1
5.	Vietnam	98 004 333	113 813 694	125 811 125	4,2	10,5
6.	Almanya	79 706 091	86 823 917	102 996 497	3,4	18,6
7.	Hollanda	73 945 370	79 010 191	91 596 787	3	15,9
8.	Hindistan	74 924 285	66 726 981	87 913 681	2,9	31,8
9.	İngiltere	62 275 959	72 605 125	78 793 343	2,6	8,5
10.	Tayvan	55 079 733	60 141 641	70 772 778	2,3	17,7
11.	Malezya	52 481 738	56 427 589	69 143 321	2,3	22,5
12.	Tayland	45 619 577	50 525 507	62 140 390	2,1	23
13.	Meksika	46 377 886	44 850 418	61 092 900	2	36,2
14.	Avustralya	48 103 594	53 481 792	59 634 454	2	11,5
15.	Rusya	49 484 540	50 584 508	59 451 809	2	17,5
...	...	...	...	...	...	...
28.	Türkiye	17 321 763	20 356 568	25 981 536	0,9	27,6

Kaynak: Trademap-- www.tradenap.org , Direct data, ÇHC

EK-4: Çin'in Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		2068 950 255	2055 590 612	2438 686 293	100	18,6
1.	Tayvan	172 800 947	200 664 323	227 184 997	9,3	13,2
2.	G. Kore	173 553 267	172 756 030	193 814 634	7,9	12,2
3.	Japonya	171 523 312	174 867 747	188 424 168	7,7	7,8
4.	ABD	123 235 656	135 996 513	163 611 489	6,7	20,3
5.	Avustralya	119 608 314	114 836 642	152 194 080	6,2	32,5
6.	Belirtilmeyen bölgeler	129 525 387	125 277 787	141 364 729	5,8	12,8
7.	Almanya	105 037 212	105 261 229	109 743 210	4,5	4,3
8.	Brezilya	79 203 569	84 083 784	103 361 304	4,2	22,9
9.	Malezya	71 629 893	74 733 134	87 541 475	3,6	17,1
10.	Vietnam	64 078 465	78 474 632	83 003 642	3,4	5,8
11.	Rusya	60 257 151	57 180 563	70 670 715	2,9	23,6
12.	Tayland	46 134 732	48 097 894	57 012 623	2,3	18,5
13.	Endonezya	33 992 843	37 368 969	56 434 993	2,3	51
14.	S. Arabistan	54 257 291	39 033 136	51 612 519	2,1	32,2

15.	Singapur	35 230 306	31 550 580	35 285 279	1,4	11,8
...	...	...	...	...	...	...
59.	Türkiye	3 501 654	3 716 233	4 657 720	0,2	25,3

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org- Direct data, ÇHC

Ek-5: Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			2 726 571	2 866 389	3 662 823	100	27,8
1.	2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	692 819	538 201	612 164	16,7	13,7
2.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	20 347	83 254	215 013	5,9	158,3
3.	2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	128 325	153 179	194 903	5,3	27,2
4.	2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	142 262	98 474	191 008	5,2	94
5.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	54 867	162 809	164 805	4,5	1,2
6.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	130 639	174 997	153 850	4,2	-12,1
7.	8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	0	0	98 743	2,7	0
8.	2528	Tabii boratlar ve bunların konsantreleri	85 168	58 614	88 519	2,4	51
9.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	76 044	90 028	86 957	2,4	-3,4
10.	9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	53 683	72 678	76 348	2,1	5
11.	2008	Yer fıstığı ve diğer kabuklu yemiş ve meyve konserveleri	71 487	47 988	63 521	1,7	32,4
12.	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	25 304	40 813	58 680	1,6	43,8
13.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	0	0	58 616	1,6	0
14.	7501	Nikel matları, nikel oksit sinterleri ve nikel metalürjisinin diğer ara ürünleri	30 667	62 542	55 968	1,5	-10,5
15.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	0	2 490	43 992	1,2	1666,7

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org Direct data, Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Çin'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			19 127 972	23 040 812	32 239 211	100	39,9
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1 882 944	2 485 006	2 681 078	8,3	7,9
2.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1 012 940	1 725 276	2 076 391	6,4	20,4
3.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	13 479	65 854	772 633	2,4	1073,3
4.	8548	Elektrik pilleri, bataryaları ve akümülatörlerinin döküntü ve hurdaları; kullanılmış olanlar, elektrikli aksam-parçalar	7 427	7 962	700 711	2,2	8700,7
5.	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	666 695	480 742	671 958	2,1	39,8
6.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	333 591	447 999	603 930	1,9	34,8
7.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	300 847	382 908	531 260	1,6	38,7
8.	7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri	84 091	129 127	506 731	1,6	292,4
9.	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri	151 738	208 358	498 773	1,5	139,4
10.	8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara	547 710	726 448	485 547	1,5	-33,2

		mahsus aksam ve parçalar					
11.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler	323 229	388 689	466 368	1,4	20
12.	8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar, monte edilmiş piezo elektrik kristaller	212 461	280 252	443 974	1,4	58,4
13.	8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim grupları hariç]	278 748	320 454	441 317	1,4	37,7
14.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb.	136 432	129 032	370 923	1,2	187,5
15.	2917	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	70 453	55 758	347 065	1,1	522,4

Kaynak: Trademap- www.tradenap.org , Direct data, Türkiye